

Toimintakertomus 2012

YLEISTÄ

Jane ja Aatos Erkon säätiö on perustettu vuonna 2002 tukemaan korkeatasoista kansainvälistä tutkimusta lääketieteen, tekniikan ja talouden alalla. Lisäksi säätiön tarkoituksena on edistää taidetta ja kulttuuria sekä urheilutoimintaa ja ruumiillista kasvatusta ja hyvinvointia Suomen kansakunnan etujen mukaisesti. Säätiön säädekirjan mukainen tarkoitus heijastaa säätiön perustajien arvomaailmaa ja se on laaja, jotta säätiö pystyisi vastaamaan muuttuvan maailman vaatimuksiin.

Säätiön toinen perustaja ja kunniapuheenjohtaja, ministeri Aatos Erkko kuoli pitkäaikaiseen sairauteen 5.5.2012. Ministeri Erkko toimi säätiön perustamisesta lukien säätiön hallituksen puheenjohtajana vuoteen 2010 saakka, jolloin hän vetäytyi säätiön aktiivisesta toiminnasta. Säätiön hallituksen puheenjohtajana ministeri Erkko loi säätiön toiminnalle vahvan perustan ja arvot. Henkilökohtaisten lahjoitusten ja testamenttimääräyksen avulla ministeri Erkko antoi säätiölle vahvan taloudellisen perustan, jonka avulla säätiön toimintaa on voitu kehittää ja laajentaa.

VARSINAINEN TOIMINTA

Toimintavuoden aikana säätiön varsinainen toiminta on kasvanut huomattavasti. Yhteydenotot säätiöön ovat lisääntyneet ja edelliseen vuoteen verrattuna avustushakemusten määrä on lähes kaksinkertaistunut (vuonna 2012 noin 470 kpl, 2011/262 kpl). Toiminnan jatkuva kehittäminen on mahdollistanut myönnettyjen avustusten määrän moninkertaistumisen.

Säätiö on toimintavuoden aikana jakanut avustuksina 9.024.400 euroa. Avustukset ovat edellisvuoteen verrattuna kaksinkertaistuneet.

Myönnettyt avustukset ovat **liitteessä 1**.

Avustusten kohteet on valittu säädekirjan tavoitteiden mukaisesti ja avustuspäätösten suuntausta suurempiin avustuskohteisiin on jatkettu. Säätiö on kohdentanut avustuksia sellaiseen tieteelliseen tutkimukseen, jonka avulla suomalaiset tutkijat entistä paremmin saavuttavat kansainvälisen tason ja aseman. Säätiön säädekirjan laaja tarkoitus on otettu huomioon päätettäessä avustuskohteista.

Avustus- ja apurahahakemuksia käsitellään säätiössä jatkuvasti. Hakemusten valmistelu on joustavaa ja asiamies on tavannut suurempien hankkeiden hakijat tai työryhmän johtajan henkilökohtaisesti. Sähköinen avustusten hakujärjestelmä on tehostanut säätiön toimintaa ja avustuspäätösten toimeenpanoa.

Säätiö edellyttää raportointia myönnetyn hankkeen edistymisestä ja tuloksista. Avustuksen tai apurahan saajan tulee raportoida hankkeensa tuloksista pitemmän avustuksen osalta vuosittain ja lyhyemmän, kun hanke on valmistunut. Varainkäytöstä säätiölle tulee raportoida vuosittain.

Säätiö kertoo toiminnastaan avoimesti niin, että sitä voidaan seurata mahdollisimman tarkasti. Säätiön verkkosivuilla kerrotaan kaikki sellainen tieto, joka on julkisesti saatavissa, kuten säätiön säädekirjan mukaiset tavoitteet, säätiön säännöt, hallituksen jäsenet ja talous- ja työvaliokunnan jäsenet sekä säätiön toimintakertomus ja tulos- ja tasetiedot. Säätiön verkkosivuilla kerrotaan myös tiedot päätetyistä avustuksista.

Lähettyessään avustus- tai apurahahakemuksen Jane ja Aatos Erkon säätiölle hakijat luovuttavat säätiölle itseään koskevia tietoja, joista muodostuu säätiölle henkilötietoja sisältävä rekisteri. Tietoa säätiön avustus- ja apurahahakija- ja saaja rekisteristä on säätiön verkkosivuilla olevassa tietosuojaselosteessa.

TULOSLASKELMA JA SIJOITUSTOIMINTA

Yleistä

Ministeri Aatos Erko testamenttasi säätiölle omistamansa arvopaperit. Testamentti pantiin täytäntöön 3.10.2012 ja säätiölle siirtyi ministeri Erkon omistuksessa olleet Sanoma Oyj:n osakkeet sekä muut koti – ja ulkomaiset osakkeet ja muut arvopaperit. Lisäksi säätiön omistukseen tuli Oy Asipex Ab:n osakekanta.

Testamentin toimeenpanon jälkeen säätiön omaisuuden rakenne oli vuodenvaihteessa seuraava. Säätiön suoraan omistama hajautettu sijoitusvarallisuus oli markkina-arvoltaan 101 miljoonaa euroa, säätiön omistamien Sanoma Oyj osakkeiden (37.483.619 kpl, 23,02 % osakkeista ja äänistä) markkina-arvo oli 279 miljoonaa euroa ja Asipex-konsernin sijoitussalkun markkina-arvo oli 357 miljoonaa euroa. Kokonaisuuden markkina-arvo oli yhteensä 737 miljoonaa euroa. Omaisuudesta 89 % oli sijoitettuna osakkeisiin.

Tuloslaskelma

Varsinaisen toiminnan kulujäämä oli 9,2 miljoonaa euroa (2011: 4,6 miljoonaa euroa), josta avustukset olivat 9,0 miljoonaa euroa (4,4 miljoonaa euroa). Toimintakulut kauden aikana olivat 0,3 miljoonaa euroa (0,3 miljoonaa euroa).

Aatos Erkon testamenttilahjoituksen myötä saadut lahjoitukset olivat 559,0 miljoonaa euroa. Edellisenä vuotena ministeri Erko lahjoitti säätiölle 20 miljoonaa euroa.

Säätiön sijoitusten kirjanpidollinen tuotto toimintavuoden aikana oli 6,6 miljoonaa euroa (kulu – 3,3 miljoonaa euroa). Suurimmat erät olivat sijoitusten arvonalennusten palautukset 3,4 miljoonaa euroa (arvonalennukset – 5,4 miljoonaa euroa) ja rahastojen voitto-osuudet 2,5 miljoonaa euroa (2,5 miljoonaa euroa).

Vuoden 2012 tilikauden ylijäämä oli 556,5 miljoonaa euroa (ylijäämä 12,1 miljoonaa euroa). Ilman saatua lahjoitusta tilikauden alijäämä oli -2,5 miljoonaa euroa (alijäämä -7,9 miljoonaa euroa). Vuosina 2011 ja 2012 myönnettyjen avustusten määrät olivat suurempia kuin sijoitusten nettotuotot.

Sijoitustoiminta

Säätiön sijoitusten kokonaistuotto vuonna 2012, huomioiden realisoimaton markkina-arvojen muutos, oli 12 % tai 11,3 miljoonaa euroa (2011 – 8 % tai - 7,3 miljoonaa euroa). Osakesijoitukset tuottivat 15 % (-11 %) ja korkosijoitukset +5 (+1 %). Sijoitustoiminnan absoluuttinen tulos oli erinomainen ja osakesijoitusten tuotot ylittivät vertailuindeksit.

Tuottotarkastelussa ei ole huomioitu loppuvuonna testamenttilahjoituksena saatuja Sanoma Oyj:n osakkeita ja Asipex-konsernia.

Säätiön varallisuuden markkina-arvo (sisältäen Asipex-konsernin vuodelta 2012) oli vuoden vaihteessa 737 miljoonaa euroa (88,4 miljoonaa euroa). Osakesijoitusten osuus varallisuudesta oli 89 % (67 %), korkosijoitusten 11 % (33 %).

Sanoma Oyj osakkeet

Säätiö sai testamenttilahjoituksessa 25.680.076 kpl Sanoma Oyj:n osaketta. Lisäksi Oy Asipex Ab:n omistamat Sanoma Oyj:n osakkeet, 11.803.543 kpl, ostettiin säätiön suoraan omistukseen 31.10.2012 tehdyllä pörssikaupalla. Osakkeet yhteensä, 37.483.619 kpl, edustavat 23,02 prosenttia Sanoma Oyj:n osakkeista ja äänistä.

Oy Asipex Ab -konserni

Ministeri Aatos Erkon testamentin myötä Oy Asipex Ab:n koko osakekanta siirtyi Jane ja Aatos Erkon säätiön omistukseen. Yhtiön kotipaikka on Helsinki. Yhtiöllä on täysin omistettu sveitsiläinen tytäryhtiö Asipex AG.

Sijoitustoiminta ja riskien hallinta noudattaa yhtiön hallituksen hyväksymää sijoituspolitiikkaa.

Asipex-konsernin portfoliosijoitusten kokonaistuotto vuonna 2012 oli markkina-arvoin laskettuna +14 % (-9 %). Osakesijoitukset tuottivat vastaavasti +18 %

(-9 %). Toimintavuoden 2012 tuotto osakemarkkinoilla ylitti selvästi vertailuindeksit ja oli erinomainen.

Konsernin liikevaihto oli 62,1 miljoonaa euroa (137,6). Suurin osa liikevaihdosta tuli arvopaperikaupasta. Liikevoitto oli 14,0 miljoonaa euroa (liiketappio -10,4). Konsernin rahoitustuotot olivat 87,0 miljoonaa euroa (12,7) joka osinkotuottojen lisäksi muodostui pääosin myyntivoitosta myytäessä Sanoma Oyj:n osakkeet, Jane ja Aatos Erkon säätiölle, myyntivoitto oli 79,9 miljoonaa euroa. Tilikauden voitto verojen jälkeen oli 79,6 miljoonaa euroa (tappio -0,2).

Tilikauden lopussa konsernitase oli 360,1 miljoonaa euroa (276,8). Konsernin oma pääoma oli 340,4 miljoonaa euroa (276,3) ja omavaraisuusaste oli 94,5 % (99,8 %). Vaihto-omaisuudessa olevien osakkeiden ja rahastojen kirjanpitoarvo oli vuoden lopussa 274,3 miljoonaa euroa (243,0) ja markkina-arvo 314,5 miljoonaa euroa (268,7). Siirtovelkoihin on kirjattu verovaraus tilikauden tuloverojen osalta, 19,2 miljoonaa euroa.

Konsernin henkilöstö keskimäärin tilikauden aikana oli neljä henkilöä.

Rouva Jane Erkolla on oikeus Asipex- konsernin sekä Sanoma Oyj:n 25.680.076 osakkeen osinkotuottoon. Tällä ei ole oleellista merkitystä säätiön toimintaedellytyksiin.

Riskien hallinta

Omaisuuksien reaaliarvon säilyttäminen ja kasvattaminen pitkällä aikavälillä on sijoitustoiminnan ensisijainen tavoite. Säätiön sijoitustoiminnan tavoitteena on myös turvata varsinaisen toiminnan vakaa kassavirta ja riittävä maksuvalmius. Sijoitushorisontin ollessa pitkä sijoitusstrategia on osakepainotteinen (osakepaino oli vuoden lopussa 89 %) ja sijoitussalkkua ei yleisesti ottaen suojata. Lyhyen aikavälin kurssimuutoksilla ei ole säätiön kannalta merkitystä, kun pyritään pitkän aikavälin reaalituottoihin ja kassavirtaan.

Sijoitusstrategian mukaisesti sijoitukset on hajautettu maantieteellisesti, toimialoittain, yhtiökohtaisesti ja valuuttamääräisesti. Sijoitukset ovat likvideissä arvopapereissa ja rahastoissa, jotka voi nopeasti muuttaa rahaksi, eli säätiön rahoitus- ja likviditeettiriski on hyvin pieni.

Kotimainen ja kansainvälinen taloudellinen tilanne heijastuu säätiön sijoituksiin. Sijoitustoiminnan riskit liittyvät lähinnä yleiseen markkinarisktiin, eli kansainvälisten osakemarkkinoiden ja osinkotulojen kehitykseen pitkällä aikavälillä.

Rahavarojen hoito ja sijoitustoiminta on tehty hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti ja sijoitustoimintaan liittyvät asiat on käsitelty säätiön talousvaliokunnassa.

HALLINTO

Hallitus

Hallituksen puheenjohtajana toimi Nils Ittonen. Hänen toimikautensa kestää seuraavaan vuosikokoukseen saakka. Hallituksen varapuheenjohtajana jatkaa Jane Erkko.

Hallituksen jäseniksi valittiin uudelleen hallituksen jäsenet Jaakko Rauramo, Sakari Alhopuro ja Heli Rahka. Heidän toimikautensa kestää seuraavaan vuosikokoukseen saakka. Hallitus on kokoontunut toimintavuoden aikana viisi kertaa.

Talousvaliokunta

Säätiön hallitus nimesi vuosikokouksessaan 28.3.2012 talousvaliokunnan puheenjohtajaksi Nils Ittosen ja jäseniksi Marja Leskisen ja Karl Tujulinin.

Talousvaliokunta seuraa kiinteästi finanssimarkkinoiden sekä talouden yleistä kehitystä ja toimii hallituksen vahvistaman sijoitusstrategian puitteissa. Talousvaliokunta on kokoontunut toimintavuoden aikana neljä kertaa.

Työvaliokunta

Säätiön hallitus nimesi vuosikokouksessaan 28.3.2012 työvaliokunnan puheenjohtajaksi Nils Ittosen ja jäseniksi Jane Erkon ja Marja Leskisen.

Työvaliokunta valmistelee hallituksen päätettäväksi tulevat asiat. Työvaliokunta on kokoontunut toimintavuoden aikana neljä kertaa.

Toimihenkilöt

Säätiön asiamiehenä toimi Marja Leskinen ja osapäiväisenä toimihenkilönä Dita Eklund.

TILINTARKASTUS

Säätiön hallitus valitsi vuosikokouksessaan 28.3.2012 säätiön tilejä tarkastamaan kauppätieteiden maisteri Johanna Perälän, KHT ja kauppätieteiden maisteri Samuli Perälän, KHT sekä varatilintarkastajiksi kauppätieteiden maisteri Sari Aiolan, KHT ja kauppätieteiden maisteri Henrik Sormusen, KHT.

KULUVAN VUODEN TOIMINTA

Säätiön varallisuuden kasvettua vuosittain myönnettäväksi tulevien avustusten määrää lisätään edelleen hallitusti. Avustusten kohteet valitaan säädekirjaan merkittyjen tavoitteiden mukaisesti ja avustuspäätösten suuntausta suurempiin avustuskohteisiin jatketaan. Säätiö jatkaa valitsemallaan linjalla etsien kohteita korkeatasoisen kansainvälisen tieteellisen tutkimuksen tukemiseksi.

Toimintavuoden aikana selvitetään, valmistellaan ja päätetään avustuksista säätiön tarkoitusta toteutettaviin hankkeisiin. Lisäksi seurataan ja valvotaan myönnettyjen avustusten toteutumista. Täydelliseen sähköiseen arkistoon siirtymistä aletaan valmistella.

Taloudellinen tilanne ja sen vaikutus sijoitusomaisuuden tuottoon otetaan huomioon avustuspäätöksiä tehtäessä.

Liite 1

Professori Hannes Lohi ja professori Juha Kere, "Kansantautitutkimuksen edistäminen koiragenetiikan avulla", 3 vuotta, 1.200.000 euroa

Ulkopoliittinen instituutti, U.S. Global Role and the Transatlantic Relations Visiting Professorship Programme, 2013 – 2016, 1.192.000 euroa

Professori Ilkka Hanskin tutkimusryhmä, Helsingin yliopisto yms., Luonnon monimuotoisuus, ihmiskehon bakteerilajisto ja tulehdusperäiset sairaudet, 3 vuotta, 1.090.000 euroa

Tampereen yliopisto, Global Health ohjelma, 5 vuotta, 1.000.000 euroa

New Generation Opera, NGO, kapellimestari Ville Matvejeff
2013 – 2017, 600.000 euroa

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, ETLA, EU talouskriisin jälkeen – unionin vaihtoehdot ja niiden vaikutukset Suomen kannalta
2013 – 2014, 530.000 euroa

Professori Kai Kailan tutkimusryhmä, Helsingin yliopisto,
Syntymänjälkeiset aivotoiminnan häiriöt: perusmekanismeista hoitomenetelmiin, 4 vuotta, 432.000 euroa

LKT Hannele Laivuori, Pre – eklampsiatutkimus, eksomisekvensointi ja laaja tietokanta, 2012 – 2014, 378.000 euroa

Helsingin yliopiston lääketieteellinen tiedekunta, Mobiiliteknologian kehityshanke, 2013 – 2014, 300.000 euroa

Professori Katri K. Sieberg, Tampereen yliopisto, Summer School Series 2013 – 2014, 206.000 euroa

Marttaliitto ry, Arjen taitoja ja ravitsemustietoa nuorille 2012 – 2014, 179.000 euroa

FT Ulla Pirvola, Helsingin yliopisto, Kuulovamman parantamiseen tähtäävä kuuloelimen regeneraatioterapian kehitys, 2012 – 2014, 166.500 euroa

Suomen Tukholman instituutti, Yhteiskuntaseminaaritoiminta, 3 vuotta, 150.000 euroa

Professori Jaakko Frösén, Helsingin yliopisto, Kreikkalaisten papyrusten julkaiseminen, Hiiltyneet papyrusarkistot ja Wienin kokoelman papyrustekstit, 2013, 150.000 euroa

FT Mari Ainola, Helsingin yliopisto, Väitöskirjan jälkeinen tutkimus, Normaali ja patologinen luunsyöjäsoluvälitteinen luun hajoaminen, 3 vuotta, 147.000 euroa

Suomen kansallisoopperan säätiö, Boston baletin vierailu Suomen Kansallisoopperassa 2012, 144.000 euroa

Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus, The Leadership Program, 4 vuotta, 135.000 euroa

Sarjakuvan tiedotuskeskus ry, Kansallinen käyttökuvan tallennusprojekti, 2013, 100.000 euroa

Cantores Minores, Poikakuoron taiteellinen ja kasvatuksellinen toiminta 2013, 100.000 euroa

Uudenmaan Partioipiiri ry, Monikulttuurinen Uudenmaan Partioipiiri, 2 vuotta, 94.000 euroa

FT Jouhilahti Eeva-Mari, Väitöskirjan jälkeinen tutkimus, Karoliininen instituutti, Tukholma, Ihmisen kantasolujen ja indusoitujen pluripotenttien kantasolujen erilaistuminen neuronaalisiksi ja gliasoluiksi: Geeniexpressioanalyysi yhden solun tarkkuudella, 2013 – 2015, 80.000 euroa

Sibelius Akatemia, Sinfoniettaorkesteriprojekti, 2013, 75.000 euroa

Helsingin Juhlaviikot, Säveltäjä Philip Glassin ja Philip Glass Ensemblen residenssivierailu Helsingin Juhlaviikoilla 2013, 75.000 euroa

FT Kirsi Ketola, Vancouver Prostate Centre, Kanada, Väitöskirjan jälkeinen tutkimus, Novel inhibitors for stress responsive pathway members clusterin and Hsp27, 2012 – 2013, 70.000 euroa

FT Pihlaja Rea, Väitöskirjan jälkeinen tutkimus, Turun yliopisto, Alzheimerin tautiin liittyvän euroinflammaation uudet terapia- ja diagnostiikkakohteet, 2013 – 2015, 70.000 euroa

Sinfonia Lahti – Lahden kaupunginorkesteri, Sinfonia Lahden kiertue Etelä-Amerikassa 2013, 60.000 euroa

Suomen Mentorit ry, Mentorointitoiminnan toteuttaminen,
50.000 euroa

Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto r.y. SAYL, Suomi-Amerikka
Yhdistysten Liitto 70 vuotta, 2013, 40.000 euroa

S/S Turso, kunnostukseen, 35.000 euroa

Oreck Jessica, dokumenttiohjelma Aatsinkin teko, Salla, Suomi,
30.000 euroa

Kuopio Tanssii ja Soi ry, Les Ballets Trockadero de Monte Carlo,
Suomen vierailu, 2012, 15.000 euroa ja
Incidence Chorégraphique - Paris Opera Ballet Dancers vierailu, 2013,
28.000 euroa

Järvinen Tiina, Väitöskirjan jälkeinen tutkimus, Ohio State University,
Comprehensive Cancer Center, USA, 20.000 euroa

Terhosäätiö, Terhokodin 25 – vuotisjuhlakirja, 20.000 euroa

Rajamme Vartijain säätiö, Säätiön toimintaan, 20.000 euroa

Kristian Lever, Bolshoi Ballet Academy, Moskova, Balettiopinnot
2012 – 2013, 15.000 euroa

K.L. Oeschin Muistoyhdistys ry, K.L. Oeschin elämäkertaprojekti,
15.000 euroa

Ida Viikinkoski, Balettiopinnot Pariisin Oopperan balettikoulussa,
2012 – 2013, 8.000 euroa

Orimattilan Erkko-lukion stipendit:
Eero Erkko- stipendit, 2 kpl à 600 euroa
J.H.Erkko- stipendit, 2 kpl à 600 euroa
Ruuto Erkko- stipendi, 2.500 euroa

TULOSLASKELMA

	1.1.2012-31.12.2012	1.1.2011-31.12.2011
VAR SINAINEN TOIMINTA		
Avustukset	-8 891 187,27	-4 356 436,15
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-184 963,77	-176 953,71
Poistot	-3 493,04	-1 883,35
Muut kulut	-94 460,03	-105 113,15
	<u>-282 916,84</u>	<u>-283 950,21</u>
VAR SINAISEN TOIMINNAN KULUJÄÄMÄ	-9 174 104,11	-4 640 386,36
VARAINHANKINTA		
Saadut lahjoitukset	<u>559 031 602,54</u>	<u>20 000 000,00</u>
TUOTTOJÄÄMÄ	549 857 498,43	15 359 613,64
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot	3 473 754,31	2 764 731,06
Sijoitusten arvonalennukset/- palautukset	3 414 354,35	-5 408 452,02
Kulut	<u>-261 440,47</u>	<u>-615 519,12</u>
TUOTTOJÄÄMÄ	556 484 166,62	12 100 373,56
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	556 484 166,62	12 100 373,56

TASE

VASTAAVAA	31.12.2012	31.12.2011
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	9 077,40	0,00
Aineelliset hyödykkeet	7 673,57	5 650,06
Sijoitukset	<u>594 529 315,99</u>	<u>0,00</u>
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	<u>594 546 066,96</u>	<u>5 650,06</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset	1 369,20	9 972,00
Rahoitusarvopaperit	90 451 411,24	75 896 725,43
Rahat ja pankkisaamiset	<u>4 926 112,63</u>	<u>10 097 825,18</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	<u>95 378 893,07</u>	<u>86 004 522,61</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>689 924 960,03</u>	<u>86 010 172,67</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	1 000 000,00	1 000 000,00
Vararahasto	8 052 051,86	8 052 051,86
Edellisten tilikausien ylijäämä	71 462 535,65	59 362 162,09
Tilikauden ylijäämä	<u>556 484 166,62</u>	<u>12 100 373,56</u>
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	<u>636 998 754,13</u>	<u>80 514 587,51</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma	<u>52 926 205,90</u>	<u>5 495 585,16</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	<u>52 926 205,90</u>	<u>5 495 585,16</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>689 924 960,03</u>	<u>86 010 172,67</u>